

Nét đẹp văn hoá Bình Liêu (Quảng Ninh)

Bình Liêu là mảnh đất quần tụ của nhiều dân tộc anh em như Tày, Dao, Sán Chỉ, Kinh, Hoa... Trong đó đông nhất là dân tộc Tày, chiếm trên 90%. Ngay từ buổi đầu của thời “Khai canh, lập nghiệp”, người dân Bình Liêu đã tạo dựng bản làng trên những sườn núi cao, hoặc trên thung lũng, triền sông, triền suối v.v...

Là một huyện miền núi, biên giới đặc biệt khó khăn, đời sống văn hoá ở Bình Liêu còn rất nhiều hạn chế. Trước đây cả huyện chỉ có vài xã có trường THCS, không có trường THPT, một số xã chưa mở rộng được các điểm trường tiểu học tới các thôn bản vùng xa, rất nhiều người dân phải chịu cảnh mù chữ, đời sống nghèo khổ... Thế nhưng, tiềm năng của Bình Liêu thì rất lớn. Đây là vùng đất có nhiều nét đẹp văn hoá độc đáo. Mặc dù không có nhiều di tích lịch sử nổi tiếng nhưng thiên nhiên lại ban tặng cho Bình Liêu những vẻ đẹp kỳ thú, sinh động, hấp dẫn. Nếu đứng trên ngọn núi Cao Xiêm, ngọn núi cao nhất vùng này, mà ngắm ra bốn phương thì Bình Liêu đẹp tựa như bức tranh thủy mặc. Ở đây có thể nhìn tận ra cửa biển Tiên Yên nếu hôm nào không có mây mù. Và đặc biệt, ngọn Cao Xiêm còn ẩn chứa bao truyền thuyết huyền bí...

Hằng năm, mỗi độ xuân về, người dân nơi đây lại náo nức với lễ hội lồng tồng, và vào tháng mười lại mừng vui với lễ cơm mới cảm tạ trời đất. Vào những dịp này, đồng bào các dân tộc lại quần tụ, bày tỏ tình thân ái, ôn lại truyền thống, học hỏi kinh nghiệm sản xuất. Anh em trong họ mạc, bà con trong chòm xóm thân thiết cùng chung vui. Hương rượu, hương gạo mới quyện vào nhau thơm lừng. Những câu chuyện truyền thuyết, những chuyện thời ban sơ, những câu ca dao, điệu Sli, điệu then, soóng cộ v.v... của các chàng trai, cô gái người Tày, người Dao, người Sán Chỉ lại vang lên, thể hiện nét văn hoá dân tộc của người Bình Liêu.

Bí thư Huyện uỷ Nguyễn Tuấn Bình nhận xét, nền tảng tinh thần văn hoá chính là chỗ dựa, hội tụ tâm trí lực của người dân Bình Liêu trong việc phát triển kinh tế - xã hội và từng bước nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của đồng bào các dân tộc. Thực tế cho thấy, thông qua nhiều hoạt động văn hoá ở cơ sở mà cấp uỷ, chính quyền, các đoàn thể và nhân dân trên địa bàn đã gắn bó chặt chẽ hơn. Quy ước bản, làng văn hoá nhận được sự ủng hộ của cán bộ, đảng viên, nhân dân. Hiện nay, huyện đã phục dựng lại được lễ hội Đình Lục Nà (xã Lục Hồn) và lễ hội Văn hoá - Chợ phiên vùng cao. Đây là hai lễ hội chính yếu, mang đậm dấu ấn phong tục tập quán của đồng bào các dân tộc ở Bình Liêu. Các lễ hội này đã thu hút được sự quan tâm của đông đảo nhân dân trong huyện và các huyện lân cận...

Và phải nói rằng, đời sống văn hoá của nhân dân các dân tộc ở Bình Liêu được khởi sắc chính là bởi chương trình phát triển kinh tế - xã hội đã góp phần làm cho đời sống đồng bào các dân tộc ngày càng được cải thiện; số hộ nghèo giảm 12% (theo tiêu chí mới). Năm 2007 có 70% số hộ dân có xe gắn máy, trên 80% hộ dân có phương tiện nghe nhìn; tình hình an ninh, kinh tế, chính trị xã hội ở Bình Liêu về cơ bản khá ổn định. Nhiều năm qua trên địa bàn không xảy ra mâu thuẫn lớn trong nội bộ nhân dân, nhiều tệ nạn xã hội được đẩy lùi...

Trò chuyện với chúng tôi, ông Hoàng Phong, trưởng bản Pát (xã Lục Hồn) kể: “- Từ ngày có quy ước làng bản văn hoá, người ốm được đưa đến trạm y tế, trẻ em tới trường, tệ nạn trộm cắp, mời thầy mo, then về cúng cho người ốm v.v... nay không còn nữa”.

Cuộc vận động toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá ở khu dân cư, nhất là việc đề ra quy ước làng bản văn hoá với nhiều nội dung phù hợp với truyền thống của đồng bào địa phương, đã thấm sâu vào cộng đồng từng ngày từ hệ thống truyền thanh hoặc do cán bộ tuyên truyền từng thôn, khe, bản. Khi nhà nào có việc, các đoàn thể địa phương, bà con chòm xóm đều đến giúp đỡ, lo toan chu tất, nhiều hủ tục được xoá bỏ. Các làng bản khuyến khích nhân dân đóng góp ngày công cùng các nhà hảo tâm xây dựng nhà văn hoá, trường học. Đội văn nghệ nghiệp dư ở nhiều làng, bản thường xuyên tổ chức biểu diễn phục vụ đồng bào... Như ở xã Tình Húc, việc thực hiện Quy ước văn hoá mới bước đầu gặp rất nhiều khó khăn.

song với phương châm “mưa dầm thấm lâu”, chỉ bộ Đảng cùng Hội Cựu chiến binh, Hội Phụ nữ, các già làng trưởng bản v.v... kiên trì vận động tuyên truyền. Đến nay, mọi người trong xã đều nhận thấy lợi ích thiết thực của việc thực hiện nếp sống văn hoá mới và tự nguyện thực hiện một cách nghiêm túc.

Theo đánh giá chung, trong những năm qua, Bình Liêu được coi là huyện miền núi biên giới thực hiện tốt cuộc vận động xây dựng thôn, bản, khu phố văn hoá, với 100% số thôn, bản, khu phố đăng ký Quy ước về nếp sống văn hoá mới. Tính đến hết năm 2007, toàn huyện dự kiến có hơn 22 bản, làng, được công nhận làng, bản văn hoá. Và mặc dầu là huyện biên giới miền núi, nhưng theo thống kê hiện nay ở Bình Liêu cứ 60 người dân có 1 điện thoại, hầu hết các xã đều nhận được báo chí trong ngày; hệ thống đường giao thông khá thuận tiện, tạo điều kiện cho người dân giao lưu giữa các địa phương trong huyện và các huyện lân cận. Giữa các xã, thôn bản trong xã, cũng được kết nối bằng hệ thống đường tiểu mạch, nhiều đoạn đã được đổ bê tông, hoặc cấp phối, đủ độ rộng cho xe tải nhỏ có thể đi qua được...

Bình Liêu, vùng đất phong cảnh hữu tình của Quảng Ninh còn được biết đến bởi những câu chuyện mang đầy chất huyền thoại gắn với những địa danh nổi tiếng như: đình Lục Nà với sự tích cây tre mọc ngược, núi Cao Xiêm mịt mù với khu rừng lũng quên, đỉnh Cao Ba Lanh với tiếng chuông đá đánh vang đến tận trời, thác Khe Vằn với ba tầng nước trong xanh... hay những phong tục đầy tính nhân văn như: chợ tình Đồng Văn (xã Đồng Văn), lễ hội tháng 3 của người Sán Chỉ v.v... Tất cả những điều đó đã được kết tinh, hun đúc lại, được các thế hệ người dân Bình Liêu truyền cho nhau và giờ đây, thế hệ trẻ Bình Liêu đang phát huy, biến thành sức mạnh nội lực để làm cho quê hương mình ngày một giàu, đẹp, văn minh hơn.